

פתח דבר

מסע לארץ ישראל הישנה

אנשים מעטים זכו למה שזכה יהודה מור (מרקובסקי): לחיות בארץ כמעט כל שנות המאה העשרים. הוא חי, עבד, שמר והשתתף בלא מעט אירועים מרכזיים תחת שלושה שלטונות - העות'מאני, הבריטי וכמובן הישראלי.

יהודה מור עלה ארצה כילד ב-1904, השנה בה החלה העלייה השנייה, ואין פלא שכאשר הלך לעולמו בגיל מופלג (תשעים ושש) ב-1994, כתבו עליו שהיה "איש העלייה השנייה". אף שאין זה נכון, כיוון שבשלהי התקופה היה רק בן 16, הוא נשא עימו את מורשתה של עלייה זו, מעשיה ואנשיה, וכל מעשיו מאז היותו נער במטולה עמדו בסימן החלוציות וההיחלצות שכה ציינו את אנשי העלייה השנייה.

ספרו של מור מתחלק לשני חלקים עיקריים, לצד מספר פרקי-משנה. הראשון שבהם עוסק בחיי המחבר ומשפחתו במושבה הצפונית מטולה. תיאוריו מעלים בפני הקורא עולם מיוחד, לעתים קסום ולא אחת אכזרי, של החיים תחת השלטון התורכי, לצד אויבים וידידים, כששיאם, ימי מלחמת העולם הראשונה והאירועים במטולה, כפר גלעדי ותל-חי בחורף 1920.

החלק השני מספר על הקמתו של מושב העובדים הראשון, נהלל, שיהודה מור היה בין מייסדיו הצעירים, לצד "זקני" העלייה השנייה שהיו מבוגרים ממנו ב-10 עד 15 שנה. זהו אחד האפוסים הגדולים של ההתיישבות היהודית בארץ-ישראל ויהודה מור מעמיד לרשותנו מידע רחב-יריעה, ולא פחות חשוב מכך - מכלי ראשון. אף שהדברים נכתבו לאחר עשרות רבות של שנים, הם מפתיעים ברענונותם ובדיוקם.